

REDACTIA

ARAD, STR. AULICH (ADAM)

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe 1 an fl. 10; pe 1/2
an fl. 5; pe 1/4 de an
fl. 2:50; pe 1 lună fl. 1.

N-rit de Duminecă pe
an fl. 1.50.

Pentru România și străinătate:
pe an 40 franci.

Manuscripte nu se inapoiază.

ADMINISTRAȚIA

ARAD, STR. AULICH (ADAM)

INSERTIUNILE:

de 1 și garmond: prima-dată
7 cr.; a doua oară 6 cr.;
a treia-oară 4 cr. și timbru
de 30 cr. de fiecare publi-
cațiune.

Atât abonamentele cât și
insertiunile sunt a se plăti
înainte.

Scrisori nefrancate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

PROTESTĂM CONTRA MAGHIARISĂRII

In urma acțiunii oficioase pornită din partea administrației comitatului Aradului, pentru maghiarizarea instrucțiunii, în numele reprezentanților români din consiliul municipal, s'a înaintat următorul protest:

Magnifice dle vice-comite!

Congregația reprezentanței municipale a comitatului Arad a decis în adunarea ținută la 10 Maiu a. c. sub Nr. 339/1897 contractarea unui împrumut pe amortisare de 106 mii fl., spre scopul școalelor de stat ce se intenționează a se înființa în comitatul nostru.

In contra acestui conclud vătămător înaintăm în restimp legal pe baza următoarelor motive

APELATĂ

I.

Este o regulă generală, că toate afacerile congregaționale ce se refer la averea ori contractarea vre-unui împrumut, trebuie decise prin vot nominal. E și de sineînțele așa ceva, pentru-că ivindu-se cas de eventuală tragere la răspundere a celor ce au cauzat prin decisiul lor dauna culva, decis adus prin simple strigări de „primim“, după luni de zile nu se mai poate constata cine a primit concludul respectiv și cine nu, și astfel ar deveni ilusorică și ori-ce responsabilitate.

Paragraful 90 al art. de lege XXI din 1886, alin., 2 decretează clar responsabilitatea membrilor congregaționali pentru eventualele daune provenite din concludul adus cu votul lor; cei păgubiți pot fi atât privați cât chiar și singur comitatul.

Pentru aceea, procederea dlui comite-suprem ca președinte, că în chestiunea aceasta n'a ordonat vot nominal, singură este o neregularitate de așa natură, că e îndestulătoare să face ca concludul citat deja, din punct de vedere formal, să se considere de nevalid.

II.

Ear' în ceea-ce privește meritul afacerii de împrumutare, trebuie să constatăm că concludul amintit este unic în felul său: comitatul are să ia spre scopul ridicării școalelor de stat, un împrumut, ear' dl ministru primește în sarcina portofoliului său dăruirea acestui împrumut față de comitat, ca împrumutător.

Din acestea rezultă clar, că comitatul Aradului are să figureze ca datornic față de institutul de bani, dela care se ia împrumutul; tot așa nu-

mai comitatul o să stea în obligație pentru acest împrumut ear' dl ministru al Cultelor n'a intrat în nici un fel de relație directă cu creditorul, ci numai comitatului îi face promisiunea, că va primi ratele de amortisare în sarcina bugetului resortului său.

In astfel de împregiurări, deși concedem că dl ministru de culte face serios promisiunea, și că până va fi în oficiul său de azi, va plăti pentru comitat ratele de amortisare, — totuși este lucru necontestabil, că timp de 30 de ani municipiul are să fie continuu dator și va trebui să solvească însuși împrumutul, fiind-că „ministri vin, ministri se duc“ și astfel și actualul dl ministru al cultelor poate să se despartă în scurt timp de resortul său, când apoi urmașul său nu e deloc dator a primi ca obligatoare și pentru sine promisiunile antecesorelui său.

Dar' și de altcum, astfel de promisiuni nu pot aduce prejudicii dreptului de buget al legislațiunii și sunt a se privi totdeauna numai ca promisiuni făcute cu rezerva aprobării legislațiunii.

Ce se va întâmpla dar, dacă legislațiunea nu va vota suma de lipsă pentru ratele de amortisare?

Nimic alta, decât că institutul de bani creditor va pretinde dela municipiul nostru ca dela debitorul direct, pretensiunea sa.

Va se zică: se poate întâmpla, ca comitatul să fie silit a plăti din al său ratele împrumutului.

Cu atare intențiune însă nici un membru al congregației comitatense n'a votat pentru contractarea acestui împrumut, și dacă totuși s'a adus conclud de a se face împrumutul de 106.000 fl., cauza este că majoritatea membrilor congregațiunii comitatense nu a fost în clar cu afacerea și eventualele ei urmări ba din-contra: propunerea comisiunei permanente a fost predată așa, că toată starea faptică a lucrurilor a mistificat-o. Conform acesteia municipiul nu ia nici un fel de obligament, ci simplu o depune la banca ce oferă împrumutul declarațiunea de amortisare a d-lui ministru de culte.

Pe lângă toate acestea nu neagă, că totuși trebuie să depună obligațiune,

și această obligațiune nu o va subscrie dl ministru de culte, ci în numele municipiului, dl vicișpan. — Cine și poate închipui subscrierea unei obligațiuni fără de a lua asupra-și răspundere?

Dacă însă este posibil așa ceva, atunci pentru ce nu s'a adresat dl ministru de culte direct la respectiva bancă, căci dacă da municipiului împrumut numai pe declarațiunea deobligatorie a ministrului, atunci de sigur da și pe cererea d-lui ministru și nu este necesar, ca municipiul să se amestece în această afacere.

Municipiul nu este chemat a înființa școale de stat și spre acest scop nici nu dispune de isvoare materiale.

Cum și cugetă dl ministru de culte să facă prin comitat împrumutul, care dacă este necesar, dl ministru trebuie să câștige banii cum va ști, fără a ne amesteca pe noi la mijloc, ear dacă nu este absolut necesar, cu atât mai puțin este îndreptățit a-l procura prin municipiul cu o daună de 3—4000 floreni.

Afacerea capătă astfel o coloratură, ca și când toată chestiunea de aceea ar trebui deslegată indirect, pentru-că ministerul de culte nu are credit la bănci, comunitatea municipală însă are, și fiind-că acel amplotat al municipiului Aradului, carele după cum este cunoscut, a devenit cu adevărat pasionat în intențiunile de maghiarizare, în impaciența sa intru-atât a molestat pe dl ministru de culte cu rapoartele sale exagerate despre necesitatea urgentă de a se înființa școale de stat, că dl ministru numai să scape de dânsul, l-a îndrumat la municipiul comitatului.

Este de mirat, că dl inspector reg. de școale îndrumat cu carta biancă la municipiul cere numai 103.000 și nu un milion 300 mii floreni!..

Numai că noi așa știm, municipiul Aradului în celea școlare se poate număra între primele municipii ale țării, ceea-ce dovedește și faptul, că comunele Tauțul, Chișineul, Socodorul, Buținul, Simonfalva, Cermeul, Conopul, Căpruția, Dumbravița, Paulișul, Chirechiul, Maghiaratul, Șicula, Șiclaul, Boroșineul și Hălmagiul, în cari dl inspector școlar declară atât de necesară înființarea școalelor de stat, toate dispun de școale confesionale co-răspunzătoare, unele chiar de 2—3, și afară de aceea în parte sunt prevăzute și cu școale comunale și peste tot, nu simt lipsa înființării școalelor

nou, cu atât mai puțin a școalelor populare de stat.

Cât privește însă Budeșdiul, Leasa și alte câteva comune muntoase mai mici, cari bine zis nici nu sunt comune, ci grupe de case, și acestea încă au școale populare confesionale, neputându-le însă independent susține și nefiind nici destui copii obligați a umbla la școală, le susțin în comuniune cu satele mărginașe.

Atari comune și puste sânt în patria noastră cu miile, fără ca să-i fi venit cuiva în minte a vorbi despre neglijarea instrucțiunii școlare.

Din acestea rezultă, că în municipiul nostru peste tot nu este trebuință necondiționată de școale populare de stat, cum a propus dl inspector de școale, atât de zelos intru a ne maghiariza.

Este de asemeni mai presus de ori-ce îndoială, că dacă s'ar simți necesitatea, trebuie așteptat timpul când dl ministru de culte va pute înființa din portofoliul său propriu.

Școalele de stat populare în 2 comune locuite de români în comitatul nostru și de altcum sânt fără scop, căci instrucțiunea elementară cu succes se poate da numai în limba maternă. În comune românești școalele populare de stat, în lipsă de ori-ce folos practic, ar fi niște instituțiuni de lux; acela însă care nu dispune de bani, nu face lux, cu atât mai puțin să nu se folosească de creditul altuia.

Pe baza acestora cu respect ne rugăm de Escelența Sa dl ministru de interne, să binevoiască a nimici respective a schimba decisiul de sub No. 339/887 luat prin comisiunea municipală a comitatului Arad în ședința generală ținută la 10 Maiu a. c., decisiune care, contra voinței noastre, dispune de a se face un împrumut de 106.000 fl. pentru înființarea școalelor de stat populare.

Arad, 13/25 Maiu 1897.

Mihail Velciu, Vasile Mangra,
Dr. N. Oncu, Iuliu Herbay,
Dr. Stefan C. Pop, Dr. Ioan Suciu.

Treizeci ani de domnie a Regelui Carol I.

(Urmare)

În Ianuarie 1859 stăteau în Iași și în București, gata de a se sui pe tron, trei foști Domni și un fiu de Domn. Fiecare din cei patru candidați la Domnie era susținut de partizani infocați și bine disciplinați. Unii din acești aspiranți se bucurau de simpatiile unora din Puterile cele mari ale Europei. În amândouă capitalele, majoritățile acestor candidați princieri erau covârșitoare, — și totuși victoria a rămas a poporului.

Această victorie fu proclamată în 5 și 24 Ianuarie sub isbucirea unui entuziasm și a unei bucurii generale, de secolii necunoscute pe pământul românesc. În acele zile răsună pe valea Dunării strigătul unui popor care are conștiința că și reluă el însuși în mâni destinele sale.

Din rărunchii poporului au fost rostite atunci în Iași cuvintele lui Michael Kogălniceanu: — „La legi nouă, oameni noi! S'ar fi putut adăogi: — „La oameni noi, legi nouă!“ pentru a avea tabloul întreg al situației. Oamenii vechi fuseseră învinși și, cu dîșii, legile învechite; iar, oamenii noi începură a clădi cu legi nouă o Românie cu totul diferită de cea anterioară. Legile progresului omenirii au fost intronizate între Dunăre și Carpați și de atunci, ele dominează aci întreaga situație și vor continua a domina, cât timp România va merge un mers ascendent.

Se cuvine însă a nu uita acțiunea nobilă și patriotică din acele timpuri a doi bărbați, aparținând prin nașterea lor acelei clase care se scoboară dela înălțimea, în care era așezată, pentru a face loc elementelor populare mai pline de viață și mai energice.

Grigorie Vodă Ghica, fost Domn al Moldovei, putea să se înscrie în ceata pretendenților la Domnie și avea sorti mari de reușită. El preferă însă rolul modest de sfătuitor sincer, conștiincios și desinteresat al poporului. Grigorie Ghica trimitea fiului său, Generalului Ioan Ghica, testamentul său politic într-o scrisoare cu data din 8 Aprilie 1857. El zicea în acea scrisoare:

„Divanul ad-hoc avînd a se întruni în curînd, datorită fiecărui bun patriot este să se pătrundă de ideea, că în interesul țării sale este ca ambele principii, al „Unirii“ și al „Principelui străin“, să fie stabilite

de-odată; și chiar că Principele străin ar trebui să fie ales îndată, pentru-ca adunarea să poată păși la lucrările ei sub auspiciile sale.

„Unirea nu mai prezintă astăzi greutăți și deci sper, că va fi unanimitate asupra acestui punct. Cât privește acest principiu care nu este mai puțin important, s'ar pute să se mai întîmpine încă oare-care opoziție din partea persoanelor cari nu și au dat încă pe deplin seama de valoarea sa. În această sesiune memorabilă care se deschide, Divanul va avea să specifice drepturile și imunitățile țării, constatate deja prin Capitulațiunile noastre. Două Puteri vor încerca negreșit să le denatureze prin toate mijloacele posibile. Cine alt decît un Principe străin, pus în fruntea națiunii române, va fi mai capabil de a-i apăra drepturile față cu Comisiunea internațională și cu puterile Europei? Ar pute oare să facă aceasta un Caimacam sau un Principe indigen? Nu, de o sută de ori nu. Pentru ce nu s'ar stărui deci, chiar dela deschiderea sesiunii, a se alege imediat Principele străin? Pentru-ce să ne lipsim de acest sprijin solid, care ofere toate garanțiile cari se pot dori? Divanul are dreptul de a exprima dorințele națiunii, prin urmare el are dreptul să le exprime în toată siguranța. Puterile nu vor pute decît să le respecte.

„Aceasta trebuie să insinui partidului național și să-l faci să simtă de asemenea că, dacă nu va stărui pentru alegerea imediată a Principelui străin, drepturile noastre politice sînt amenințate a fi compromise pentru totdeauna.“

Tot astfel Dimitrie Ghica, fiu de Domn luă loc în rîndul luptătorilor pentru redobîndirea națională. El a accentuat această atitudine a sa, rămasă constantă și neschimbătoare, propunînd a se adăogi în memorandumul Divanului ad-hoc din București dezvoltător al celor patru puncte un paragraf, care sună astfel:

„Inaltele Puteri garante, în înțelepciunea ce au arătat cătră aceste țări, pot vedea că, refuzându-se un Principe străin, calamitățile și suferințele, în cari zăcem de secolii, nu numai n'ar înceta, dar' s'ar înmulți cu un Principe indigen.“

Moldova, în acele timpuri, a avut prioritatea faptelor. În Iași se începu lupta pentru dobîndirea Unirii, a Domniei ereditare a unui Principe ales dintr-o familie domnitoare în Europa și a Guvernului constituțional; în Iași s'a desvîșit întîiul act de independență națională, — alegerea liberă a Domnului țării.

Preocuparea generală nu se opria însă la alegerea Domnului. Țara întreagă era muncită de temerea, că începuturile erei celei nouă să nu rămîna sterpe și ca relele trecutului să nu revină. Aceasta explică atît precauțiunile ce se luară de bărbații conducători ai mișcării naționale în mijlocul entuziasmului produs de marea victorie a poporului, cât și impaciența, ce se ivi după desvîșirea primului fapt politic, în contra esitațiunilor și îndoielilor ce aduceau o întârziere în îndeplinirea programului Divanurilor ad-hoc.

Înaintea alegerii lui Alexandru Cuza de Domn al Moldovei, Adunarea electivă din Iași a votat în unanimitate o rezoluție, al căreia cuprins era următorul:

„Anul una mie opt sute cincizeci și nouă, luna Ianuarie în cinci zile.

„Adunarea electivă a Moldaviei, în șesea sa ședință, înainte de a proceda la alegerea Domnului țehieie:

„I. Adunarea electivă a Moldaviei rostește a sa adîncă recunoștință Puterilor ce au subscris Tractatul de Paris pentru recunoștința și garantarea drepturilor Principatelor române înscrise în Capitulațiunile lor cu Imperiul Otoman.

„II. Adunarea electivă, înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor, declară că: Unirea Principatelor într'un singur Stat și sub un Principe străin din familiile domnitoare ale Europei, cerută în unanimitate de Adunările ad-hoc în memorabilele zile de 7 și 9 Octombrie 1857, a fost, este și va fi dorința cea vie, cea mai aprinsă, cea mai generală a națiunii române.

„III. Adunarea electivă, în numele țării, rostește adîncă ei părere de rău, că această mare dorință, singura care, implinită, poate asigura fericirea a cîine milioane de Români, nu s'a implinit; totuși ei prețuește și îmbrățișează o Constituțiune, care cuprinde elemente ce întesc la realizarea dorințelor unanime și constante ale națiunii.

„IV. Adunarea sperază că Europa, în dreptatea sa, va ține seamă de dorințele rostite în atâtea rînduri și cu atîta stăruință de o întreagă națiune.

(Va urma).

Din Dieta maghiară.

— Ședința dela 25 Maiu n. —

S'a continuat cu discuțiunea asupra proiectului de lege care modifică actualele curți cu jurați. S'a ajuns pînă la §-ul 16. La §-ul 6 contele Bathyányi a propus ca pe lista de jurați să nu poată figura nici guvernatorul Fiumei. În proiectul guvernului

lui se prevedea această restricțiune numai pentru fișpani și pentru primarul Budapestei.

Desbaterile sînt atît de plictisitoare, încît deputații se și duc așa că Dieta s'a descomplexat și a trebuit să se suspende ședința pînă-ce ușierii au adunat numărul necesar de deputați.

La discuție au luat parte Molnár János, care a cerut ca preoții să fie scutiți de a fi jurați, apoi György Elek, Plósz, Barabás, Holló, cari toți au propus amendamente, dar' după vorbirea ministrului Erdély modificările au fost respinse.

Scandalul în Reichsrath.

În Reichsrat-ul din Viena așa poreclii „liberali“ continuă cu scandalul. Ei provoacă scene de cari nu sau mai petrecut și cari cu adevărat au compromis întreg prestigiul parlamentului unde câțiva gălăgioși împedecă desbaterile reprezentanților atîtor popoare.

În ședința dela 24 c. s'au petrecut scene sîlbatică. Primului ministru Badeni i'a strigat: „Afară“, „Obraznicule“, „Abzug“ și când el totuși a stat liniștit, au năvălit asupra lui și s'a produs astfel o încăierare în care se auziau cuvintele cele mai puțin parlamentare, Scandalul a durat pînă seara la 7 ore.

„Liberalii“ (?) au început scandalul depunînd 167 petițiuni prin cere nemții aderenți ai lor cer parlamentului să facă a se revoca ordinațiunile ministeriale privitoare la introducerea limbii cehe și cerînd ca fiecare petiție să fie cetită și apoi să se voteze luarea ei în considerație. Majoritatea, se înțelege, a protestat contra acestei manopere și astfel, s'au încăierat Nemții cu Polonii și Cehii.

Președintele Kramarz când a văzut că scandalul nu se mai potolește, ci deputații sînt grupați gata să sară cu pumnul unul asupra altuia, a ridicat ședința. Unii deputați au asvilit cu cărți și călimare asupra biroului. A fost o adevărată orgie.

Expoziție artistică.

București, 9 Maiu.

Ieri joi, 8 Maiu, la oarele 10 dimineața expozițiunea artiștilor noștri în viață s'a deschis cu obicinuita solemnitate, la Ateneu, în prezența unui număr și ales public, de cătra dl Ștefan Sibleanu, secretarul general al ministerului cultelor și instrucțiunii publice.

HERO ȘI LEANDRU

(VALURILE MĂRII ȘI ALE AMORULUI)

Tragedie în 5 acte

de

GRILLPARZER

Trad. în metrul original

de

CONSTANTIN BERARIU.

Actul IV.

(Urmare).

Păzitorul (venind):

O vezi lumina?

Sacerdotul:

Ved, vorbit-ai cu pescarii?

Păzitorul:

Stăpâne, da! Precum ai poruncit
La noapte ei nu vor eși în mare;
Ea și așa de vînt e sbuciumată.

Sacerdotul:

Atît mai bine! Tu urmează-mi.

(Ies prin stînga.)

Hero vine din turn cu serisoare învelită.

Hero:

Aici serisoarea! Nu o iai tu? — Cum?
S'a dus. — Dar' unde? Ear' se va întoarce.
(pune serisoarea la cîngătoare.)

Cât de frumos lucești, amică lampă!
Nu-i încă noaptea, dar' lumina,
Ce împregiur prin lume răspîndită-i,
Din tine iese, soare-al nopții mele!
Ca de al mamei sîn de flama ta
Se ține totul, cătu-i împregiur,
Și doritor îți suge raza albă.

Aicea șed, îți voi păzi lumina,
Invidios să nu o stingă vîntul.
Aici e răcoros, în turn e cald,
În aer greu pleoapele apasă.
Și nu vreau ca să dorm, ci să veghez
(șede)

M'au năcăjit, cât e de lungă ziua,
Cu dusul și venitul. Nu 'ndesert!
Ei au un gând ascuns. Dar' ce-i? Eu
nu știu.

(razimă capul în mână)

Ei fie! Când s'a limpeză în minte
Voi înțelege. Și apoi — va fi —
(tresare)

Ah, cine vine? — Singură sunt numai.
Din mare vîntul suflă. — Bine dragă,
Mai iute pe iubit 'mi-l vei aduce.
Și lampa arde luminoasă. Cum, visez?
Fii trează sentinela a iubirii!

(razimă ear capul în mână)

Recugetînd, aș vrea să nu mai vină.
Ei bănuiesc, și pînditori veghează.

Cînd l'ar zări — marinimoșii Zei!
Ar fi maai bine azi să nu mai vină.

El însă o doria, ruga. El vrea.
Ei vină, vină, mult plăcute june!
Te voiu păzi ca mama pușorii,
Ca nime să nu te atingă, nime,
Decît cu singură, și nu cu rîul —
Ferește doamne! — Ah, sînt ostenită!
Picioar doare. Cine mă descultă?

(ridică un picior pe lăcioară)

Ce dulce, ce plăcut! O vină, vînt de noapte,
Să-mi răcorești fierbîntea față, ochiul!
Tu doară vii din mare, dela el.
A ta venire, șopotul din frunze,
Îmi par, că sînt cuvinte dela el, ah, el.
Aripele resfiră, învelește-mi
Lin fruntea, capul, brațele și gatul,
Cuprinde, îmbrățișează! Pieptul țîl-deschid,
Și dacă vine, spune-mi — o Leandre — tu?

(Adoarme, pausă.)

Păzitorul, vine pe degete și ascultă, pe urma sa

Sacerdotul, care stă la intrarea în turn.

Păzitorul:

Hero! — doarme.

Sacerdotul:

Lampa'n turn lucește —

A Zeilor fortună flacăra să-i stingă.

(Se duce în turn.)

Păzitorul:

Ce gânduri are? Frica mă cuprinde.

De nu vorbeam — dar altfel am putut?
Bărbați cu mreje, ved, pe-acolo Amblă.
(Se apropie de partea dreaptă)

Ce dregeți voi aici? Poruncă n'aveți
Azi noaptea 'n mare ca să nu vă duceți,
Ci în închisele căsuțe să rămâneți?
(revenind):

Ei zie, va fi fortună. Zei, decideți!
(privind în sus la turn):

Se mișcă lampa. Singur el! — O Hero!
Tu dormi profund? Un vis nu te previne?

Hero suspînănd greu face o mișcare, apoi adoarme
și mai tare. Capul, care era răzimat de mână, cade
pe brațul drept, spânzurat la vale. E întinerit.

Păzitorul:

Fiori simt, tremur! — O, că n'am manta
Sacerdotul vine.

Sacerdotul:

Ești tu, care vorbește? — Vine noaptea
La lucruri ne'ntemplate gânditoare.
(pășind lângă Hero):

De-acum pe lucru, voi puteri divine!
Pe vinovați li leagă somn și mare;
E credincios al vostru sacerdot.
Pus este rugul, gata e securea,
Și eu mă duc, loviți, Zei, singuri jurați
(se întoarce, ea să plece):

[Cortina cade.]

Cu această ocaziune, dl. *Constantin Stăncescu*, directorul școlii de arte-frumoase din București și president de drept al expozițiilor artistice, a rostit un remarcabil discurs, care a impresionat adânc pe asistenți.

Anunțând deschiderea celei de a 4-a expoziții oficiale după cea din 1894 sau mai bine a celei de a 12-a de la înființarea școlii noastre de arte-frumoase, distinsul profesor a arătat rolul cel mare pe care l-au avut în dezvoltarea noastră artistică și culturală, asemenea expoziții, și-și exprimă bucuria ce simte, văzând cum astăzi, artiști ca Grigorescu și Mirea, Georgescu și Valbudea, Marinescu și Henția, Banulescu, Simonidi, Capidan și alții alții, țin cu demnitate prestigiul artelor române la înălțimea progresului realizat în alte țări cu jertfe de viață.

Insistă asupra neajunsurilor de care a trebuit să sufere, în trecut, prima noastră școală, ai cărei elevi, mergând să-și deservă studiile lor la Paris, München, Viena sau Roma, au dat, totuși, dovezi strălucite de serioasele cunoștințe dobândite în țară, isbitind, fie la diferite concursuri, fie în expozițiile din străinătate, a fi apreciați și clasificați printre cei d'antău. Reamintește cum în alte țări a trebuit să treacă secole până să se afirme o dezvoltare serioasă artistică și cum, din acest punct de vedere, artiștii noștri au întrecut așteptările multora; căci, să fie bine știut că mișcarea artelor datează în țara noastră de câteva decenii numai.

Stăruiește asupra îmbunătățirilor numeroase ce sunt de adus acestor școli, înțelegând ministerului, a cărui solitudine a fost atât de semnificativă pentru artiștii noștri, făcându-le în timpul din urmă serioase și importante comenzi. Speră că generoasele silinți ale bărbaților însărcinați cu privigherea și bunul mers al tuturor ramurilor noastre de activitate intelectuală, de a reorganiza școlile de Belle-Arte, își vor da rezultatele de mult dorite, pentru că, dacă cu drept cuvânt ne mândrim că am realizat deja România politică, România administrativă, România economică, să putem zice odată cu bucurie că România artistică nu a fost mai puțin onorată de stima și admirația celorlalte State civilizate.

După terminarea elocinței cuvântări a venerabilului președinte, d. secretar general *Ștefan Sîhleanu* răspunde în termeni elogiși la adresa juriului examinator, reprezentat cu atât demnitate prin d. C. Stăncescu.

După ce d-sa exprimă bucuria ce simte, văzând cum în această expoziție se află reunite operele atât ale artiștilor deja reputați, cât și ale celor tineri, cari, prin încredințări serioase, dovedesc un real talent ce va trebui să se afirme necontenit, anunță cum ministerul instrucțiunii publice, în dorința-i nestrămutată de a face să progreseze cât mai neîntârziat și mai temeinic artele române, a invitat pe foarte mulți dintre literații și artiștii noștri de seamă, ca să-și dea cât mai grabnic opiniunea lor luminată asupra îmbunătățirilor ce sunt de făcut în vederea unei serioase reorganizări a învățământului în școlile noastre de arte frumoase. Își exprimă dorința ca aceste școli, completate în curând prin crearea unui edificiu propriu, prin adăugirea unei secțiuni de arhitectură, a unei galerii permanente de tablouri, să prospereze formând artiști în ramura arhitecturii, sculpturii, gravurii, picturii, cari să fac cinste țării prin operele lor.

După ce face un călduros apel către artiști ca să-și pue toate silințele în crearea de *compozițiuni istorice naționale* de pe cari să se formeze cât mai neîntârziat tablouri murale istorice pentru usul școlii noastre primare și secundare, termină frumoasa-i cuvântare, aducând mulțumiri atât juriului cât și artiștilor reprezentați și exprimându-și părerea de rău că unii dintre artiști, destul de talentați, s'au abținut d'a prezenta lucrările lor pentru motive cari ar trebui cu deservire înfățurate; speră,

totuși, că toți artiștii noștri, în viitor, uniți într'aceiași cuget și simțiment, se vor grăbi să deservăsească marea operă de regenerare artistică a scumpii noastre patrii.

După aceasta, d. secretar general declară expozițiunea anului 1897 deschisă și publicul se împrășteie sub impresiunea frumoaselor idei ascultate, să admire puținele dar valoroasele opere expuse.

N. V.

Un mare proces la Berlin.

În ziua de 24 Maiu s'a început la Berlin dezbateră sensaționalului proces intentat fostului inspector de poliție *Tausch* și ziaristului *Lützow*.

Cel dintâiu este acuzat, că a depus măturie mincinoasă și pentru abus de putere oficială, ear al doilea e acuzat de înșelăciune și falsificare de documente publice.

Interesul pentru acest proces crește însă din cauză, că el are un fond politic: numitul inspector de poliție fusese adevărat însărcinat cu paza persoanei Impăratului, ear densusul, în unire cu ziaristul, făcea să apară prin foile berlineze tot felul de știri false, numai pentru-ca să-și dea importanță în descoperirea autorilor articolelor mincinoase, autor care de multe ori era însăși polițistul. Între altele el făcuse să se publice despre Impăratul, că suferă de cancer, care i-a erupt după ureche și că s'a dus la Abazzia pentru a-și face operațiune.

Procesul ține deja de trei zile. Nu se cunoaște încă rezultatul, pentru-că probabil procesul mai ține încă o zi-două. Ca martori figurează mai mulți bărbați de stat.

Sinodul archidieceșan.

(Dare de seamă pentru „Tribuna Poporului“).

Sedinta a VII-a (7 Maiu n., orele 10 a. m.)

(Urmare.)

La ordinea zilei comisia financiară, carea prin raportorul seu Dr. Mihu, referează în cauza restituirii anticipațiilor din fonduri (obiect luat ieri dela ordinea zilei) și constată, că comisia a acurât toate actele dela Es. Sa, între cari a aflat, că cu nota din 2 Noemvrie 1896 s'au administrat la cassa și o cută, ce era contra valoarea sumei de 800 fl., dar' cassa n'a contat și astfel se esplică diferența cu cei 800 fl. și ar urma ca consistorul să dea nou ordin cassei ca să conteze acea sumă. Es. Sa declară din nou, că anticipațiile sunt toate restituite și e posibil ca la cassa să se fi întemplat vre-o greșală, după care va cereța și apoi se va limpezi întreagă afacerea, după ceea-ce sinodul decide: „Raportul se ia spre știință și absolutul ținut în suspens încă a. tr. se votează, ear' în cât pentru viitor se îndrumă consistorul a face la timp asemnările și sistările de salar, ce sunt de lipsă în urma schimbărilor obvenite în statul celor salariați, și astfel împedează acea anomalie, ca unul dintre cei salariați, și astfel împedează acea anomalie, ca unul dintre cei salariați, trecut la altă funcție, să ridice și mai departe salarul, ce l'a avut în funcția sa veche. Asemenea se îndatorește consistorul a notifica la cassa archidieceșană vacanțele obvenite la posturile salarizate dela stat, pentru a pute ține în evidență intercalările, ce compet fondului seminarial, și care evidență astăzi lipsește dela cassa“.

Cu privire la raportul consistorial despre activitatea comisiei administrative a tipografiei archidieceșane, acel referent propune: Raportul se ia spre știre cu observarea, ca locul devenit vacant prin abdicarea fostului revisor (Moise Lazar) al rațiociniilor Tipografiei, în conformitate cu dispozițiunile testamentare (e de observat, că testamentul lui Șaguna prevede 2 revisori, dar' postul al 2-lea dela demisia Drului D. P. Barciuanu, nu s'a mai întregit) să se implinească la timpul seu.

Deputatul Dr. Ilarion Pușcariu pe motivul, că în praxă multe din dispozițiunile testamentare ale lui Șaguna, s'a dovedit de neexecutabile, combate partea ultimă din propunerea comisiei referitoare la întregirea postului de revisor și propune ca aceasta să rămână afară. Punându-se la vot propunerea deputatului Dr. Pușcariu, cade, și se primește ca conclud cea a comisiei.

(Va urma).

Câteva observațiuni.

E lucru indeobște constat, că dela crisă încoaci „Tribuna“ trăiește din ceea-ce împoartă dela și prin autorul faimoaselor „desvéliri“, pe cari dacă nu le-a reproduc și a treia-oară, e pentru-că ar fi refuzat și tipografi să le cu-leagă. Natural deci, că cele câteva cuvinte pe care ultimul număr al „Ligei Române“ le scrie la adresa noastră, „Tribuna“ să le reproducă la loc de frunte, după primul articol: prin prisma celor dela Sibiu ori-ce lucru neînsemnat, venit dela cel-ce i-a scăpat de moarte, ia proporțiuni uriașe, trebuie deci făcut din el capital!

Decât tot în acei articolaș al „Ligei Române“ se scrie: „Cetitorii noștri vor fi remarcat desigur, cătă silință ne dăm noi a cultiva spiritul de conciliațiune și de bună înțelegere între toți Români, cari vor într'adevăr ca lupta fraților noștri în contra maghiarisării să nu fie împedecată de zizaniile dintre noi, cei din țeară. Astăzi cu toții sântem convinși, că patriotismul nu trebuie proclamat monopol al vre-unei fracțiuni din partidele noastre. Cu toții știm deosebi sentimentele oamenilor noștri politici de diferențările ce li-se ivesc lor, când ei sânt chemați a ocupa funcțiuni oficiale în fruntea țării“.

Fiindcă „Tribuna“ o ia din nou pe exploatare, trebuie să observăm și noi, că „Ligea Română“ deși apare din vara trecută, n'a avut până acum nici un cuvânt de reprobare la toată campania prin care „Tribuna“ ponegreă o parte bună a luptătorilor de aici, nici n'a zis un cuvânt când a produs din nou, mai luna trecută, „desvélirile“, al căror autor tocmai se căznea să demonstreze că o parte din frații noștri de dincolo sânt... trădători!

Etă un fapt, care răstoarnă prima afirmațiune a „Ligei Române“, că și-a dat osteneală grozavă să împedee pe cei-ce fac zizanie.

Cât despre rândurile din urmă, desigur că ele numai „Tribunei“ se potriveșc!

Noi nu ne-am făcut uneltele nici unui partid, noi n'am scris că șefii partidului conservator sânt „trădători“ de neam.

Și dimpotrivă: „Tribuna“ a mers în ura ei contra dlui E. Brote până a insulta și *Academia Română* pentru-că i-a premiat cartea, ear' pe dl Sturdza l-a înjurat strașnic pentru-că în discursul seu dela Iași a „umilit neamul românesc“, ne-a vëndut lui Bánffy și nu a proclamat incorporarea Ardealului...

Ar mai fi foarte multe de zis. Ne oprim însă, pentru-că noi nu simțim trebuința de a ne apăra, ear' să acuzăm nu voim, tocmai pentru a dovedi că nu nouă ni-se potriveșc cuvintele „Ligei Române“.

Cât despre efectul ce autorul lor a crezut să facă în sens d'a mai întâri „Tribuna“, l-a ajuns cu atât mai puțin, cu cât față de noi n'a aplicat nici măcar măsură dreaptă!

NOUȚĂȚI

Arad, 26 Maiu n. 1897.

Audiențe la Curte. Alaltă-ieri M. Sa a primit în castelul seu din Buda în audiență pe mai mulți bărbați politici ai țării, precum și câteva deputațiuni, între care și a orșului Timișoara care-i cere intervenția în

afacerea rescumpărării cetății, pentru care erariul militar pretinde o sumă pe care municipalitatea zice că nu o poate da.

Vremea este cât se poate de rea. De eri cară a reînceput o ploaie care nu mai încetă. Mureșul a revărsat prin mai multe părți și a cauzat pagube mari.

Agronomii germani, (148 la număr) cari de mai multe zile petrec în Ungaria vizitând diferite instalațiuni industriale și economice, au sosit eri la orele 4 în Arad, unde la gară au fost primiți de burgmeisterul Salacz și de contele Zselinszky. Ei au vizitat încă eri fabrica de spirt și făină a fraților Neuman. Seara li s'a dat un banchet la „Central“, unde s'au ținut mai multe toasturi. Dl *Vásárhelyi* i-a bineventat unguerește „și — serie „Alföld“ — deși Nemții nu au înțeles nimic, totuși ei au rămas încântați“ (?). Vorbă să fie!

Cununie. Dl Dr. Sever Ispravnic, candidat de avocat în Arad, își anunță cununia cu d-soara Adriana Codrean, care se va săvârși în Șielău, la 22 Maiu (3 Iunie.) Felicitările noastre și toate urările de bine!

Pater Kneip — trăește. Știrea despre moartea lui Kneip, se desminte. Ba se scrie chiar, că el aproape e restabilit și că încă în vara aceasta va conduce institutul său de hidroterapie, spre marea mângăiere a celor ce creă în minunile lui.

Baronul Nopca, intendentul ajuns celebru prin scandalul ce l'a provocat la operă, și-a dat demisia, care a și fost primită.

Ucis la... judecătorie. Avocatul Nicolies din Török Becse a făcut să i-se liciteze țeranului sârb Girdovacski tot ce a avut în casă. Acesta i-a jurat răsunare. Alaltă-ieri întâlnindu-l la judecătorie, a scos deci cuțitul și a spintecat burta avocatului, care a și murit.

Hoți — artiști. La câte-va zile — alaltă-eri, după ce a fost arestat la Viena Dr. Lenkei, hoțul care a furat mai multe tablouri de valoare de prin diferite muzee, poliția din Pesta a reușit să descopere și ea pe autorul furtului statuei „Meduza“ din muzeul budapestan. Hoțul se numește Hesz-lényi Gyula, un tiner de 26 ani, „artist amator“.

Țintaș nenorocit. La Berlin a făcut mrea senzație următorul fapt: În teatrul din suburbiul Weisensee țintașul Krüger se producea cu arta sa, trăgând cu arma în micile obiecte pe care s'ora sa le ținea în mână, în vârful capului și chiar în gură. Ultimul punct din programul seu a fost: tragerea la țintă din oglindă. El s'a întors adevărat cu spatele spre sora sa, pe care o vedea în oglindă și descărcând arma peste umăr, a nimerit pe nenorocita fată tocmai în gură. Ea a murit îndată.

ULTIME ȘTIRI

Londra, 26 Maiu.

Guvernul Greciei a rugat marile puteri să grăbească cu încheierea păcii, căci Turcii amenință cu reînceperea ostilităților.

Constantinopol, 26 Maiu.

Negociațiunile cu privire la încheierea păcii au întârziat din cauza că Sultantul n'a dat răspuns până se n'a consultat întâiu pe Impăratul Germaniei. În cercurile Porții se crede că va fi o crisă ministerială, de oare-ce guvernul va trebui negreșit să cedeze din condițiunile de pace publicate deja.

Redactor responsabil: Ioan Russu Ștrianu.

„Victoria“

institut de credit și de economii,
SOCIETATE PE ACȚII

Sediul: Arad, casa proprie, calea Archiducele Iosif Nr. 2.

Întemeiată la 1887.

Capital de acții	fl.	300.000
Fond de rezervă	”	100.000
Depuneri	”	1,000.000
Circulația anuală	”	15,000.000

Primește depuneri spre fructificare, după care solvește 5% interes fără privire la termenul de abdicere.

Darea de venit după interese încă o solvește institutul separat.

După starea cassei, depuneri până la fl. 1000 se restituiesc îndată la prezentarea libelului fără abdicere.

Depuneri se pot face și prin poștă și se efectuează momentan după sosirea comandei.

57— [4]

Diracțiunea institutului.

Stefan L. Honisch

ATELIER DE FOTOGRAFIE ȘI ZUGRĂVIRE

Arad, Templon-uteza Nr. 4. vis-à-vis de palatul Minorităților.

Pentru fotografiile sale artistice, pentru străinătate Majestatea Sa Regele Italiei l-a numit membru al academiei de arte „Chieti“ ce stă sub patronatul său.

Vechia dorință a marelui public este împlinită; de aci încolo nu e nevoie de a plăti fotografiile cu un preț atât de scump.

Avisez deci pe onoratul public că am intrat în legături statornice cu fabrica de articli de fotografiare din Paris.

Prin aceasta sunt în plăcuta poziție, că fotografiile comandate la mine, precum: *fotografii singuraticice, în grupe mari, în familie,* precum și condițiuni afară de atelierul meu, le execut cu un preț, până acum numai auzit de ieftin, în ceea-ce dovedește următoarea notă a prețurilor:

6 bucați fotografii format	carte de vizită	acum fl.	2,50	mai înainte fl.	4
6	cabinet	”	6.—	”	9
6	mare Makart	”	8.—	”	14
6	mic	”	5.—	”	8
6	Dendoir	”	9.—	”	18

Tot astfel icoane mai mari în comparație cu prețurile de până acum se execută mai ieftin cu 50%.

De 4 ani deja mă bucur de încrederea onor. public din Arad și numai bunei voințe a marelui public pot să mulțumesc succesele mele de până acum intrată că în viitorul cel mai apropiat voi continua într'un atelier mai mare și mai splendid tot ceea-ce mi-am eluat în atelierul meu de până acum prin fotografiile mele bine succese.

Imi iau deci voia a atrage din nou binevoitoarea atențiune a onor. public asupra notei de prețuri de mai sus, care va fi observată cu cea mai conștiincioasă punctualitate.

Cu distincă stimă:

Stefan L. Honisch,

fotograf, membru al academiei de arte.

[54] 5—10

Mersul trenurilor

(Valabil dela 1 Maiu 1897.)

Dela Arad pleacă:

Cătră Budapesta:

Trenul de Oradea-mare, dimineața	5.10
” de poveră, după amiazi	3.56
” accelerat, dimineața	8.18
” de persoane, înainte de amiazi	11.20
” ” ” seara	9.35

Cătră Ardeal:

Tren de persoane dimineața	6.30
” până la Soborșin după amiazi	1.50
” de persoane, după amiazi	4.30
” accelerat, seara	7.02
” până la Radna, seara	6.40

Cătră Timișoara:

Tren de persoane, dimineața	6.20
” ” înainte de amiazi	11.25
” omnibus, după amiazi	5.—

Cătră Seghedin:

Tren de persoane dimineața	4.45
” ” înainte de amiazi	8.55
” omnibus, după amiazi	4.10

Cătră Brad:

Tren de persoane, dimineața	6.25
” omnibus, înainte de amiazi	11.52
” de persoane, după amiazi	5.10

La Arad sosește:

De cătră Budapesta:

Trenul de persoane, dimineața	6.05
” ” poveră ”	9.10
” ” persoane, după amiazi	3.55
” accelerat, seara	6.52
” de persoane, seara	8.47

De cătră Ardeal:

Tren dela Soborșin, dimineața	6.54
” accelerat, înainte de amiazi	8.08
” de persoane, înainte de amiazi	10.50
” de persoane, seara	8.55
” dela Radna, după amiazi	3.25

De cătră Timișoara:

Tren omnibus, înainte de amiazi	10.49
” de persoane, după amiazi	3.44
” ” ” noaptea	10.55

De cătră Seghedin:

Tren omnibus, dimineața	8.49
” de persoane, după amiazi	6.30
” de persoane, noaptea	10.25

De cătră Brad:

Tren de persoane, dimineața	8.03
” omnibus, înainte de amiazi	11.—
” de persoane, seara	6.44